

Tehniline kirjeldus

Sotsiaalkindlustusameti hanke „Taastava õiguse vabatahtlike konfliktivahendajate kogemuste ja vajaduste analüüs”

1. Taust ja lepingu ese

1. aprillil 2023 rakendus uus ohvriabi seadus (OAS, <https://www.riigiteataja.ee/akt/OAS>), millega loodi alus taastava õiguse teenusele (OAS § 26). Taastav õigus on lähenemine konfliktidele ja õigusrikkumistele, mis võimaldab tekkinud kahju heastada, kaasates mõjutatud pooled, tervendades pooli ja luues turvalist kogukonda. Taastava õiguse teenust korraldab Sotsiaalkindlustusamet, kuid taastava õiguse meetodeid/praktikaid (edaspidi meetodid) saab rakendada laiemalt ning kasutada erinevates valdkondades ja sekkumistasanditel.

Taastava õiguse teenuste eesmärk on erapooletu vahendaja kaasabil ohver ja juhtunuga seotud muud osapooled kokku tuua, anda neile selgitamise ja ärakuulamise võimalus ning jõuda vahendatud protsessi kaudu kokkuleppele, kuidas tekkinud kahju hüvitada ja õiglustunde taastumist toetada.

Taastava õiguse praktikateks, mis on välja toodud ohvriabi seaduses, on:

- taastav vestlus;
- taastav kohtumine;
- konfliktivahendus;
- vahendusmenetlus;
- taastav nõupidamine;
- taastav aruteluring.

Taastava õiguse praktikatega on võimalik ennetada konfliktide eskaleerumist ning osapooltel ajaliselt märgatavalt varem kokku tulla, et jagada tekkinud mõtteid ja tundeid, kuulda teist poolt ning jagada seda, mida keegi vajab, et juhtunust edasi liikuda ja võimalusel sõlmida kokkulepped, kuidas tekkinud kahju heastada. Rohkem infot leiab: <https://www.palunabi.ee/et/taastavoigus>.

Taastava õiguse teenust osutavad täna Sotsiaalkindlustusameti ohvriabitöötajad ja vabatahtlikud konfliktivahendajad. Taastava õiguse vabatahtlike on 128 ja 19 vabatahtlikku on lepingu sõlmimise ootel. 2023. aastal suunati konfliktivahendusse (vabatahtlikele) 167 juhtumit. 2023. aastal võttis vahendusi töösse 99 erinevat vabatahtlikku, mh:

- 43 vabatahtlikku võttis töösse ainult 1 vahenduse;
- 20 vabatahtlikku võttis töösse 2 vahendust;
- 36 vabatahtlikku võtsid töösse 3 ja enam vahendust.

Antud kvalitatiivse analüüsi eesmärgiks on viia läbi intervjuud **vabatahtlike konfliktivahendajatega**, et uurida nende kogemusi ja vajadusi ning selgitada välja vabatahtlike süsteemi kitsaskohad ja arendusvõimalused.

Vabatahtlike konfliktivahendajatega läbiviidud intervjuude analüüs peab vastama järgnevatele küsimustele:

- Millist toetust vabatahtlikud vahendajad Sotsiaalkindlustusametilt vajavad?
- Mis motiveerib vabatahtlike vahendajaid olema taastava õiguse vabatahtlik?
- Millised on vabatahtlike vahendajate hinnangul kitsaskohad vahenduse läbiviimise protsessis?
- Mis vabatahtlike vahendajate hinnangul vahenduse läbiviimise protsessis hästi toimib?

- Millised on analüüsi tulemusel ettepanekud taastava õiguse vabatahtlike süsteemi arendamiseks?

2. Oodatav tulemus

Hankelepingu täitmise tulemusena on valminud analüüs vastavalt pakkumuses toodud meetodikale ja uurimisküsimustele. Analüüsi tulemustes on selgelt välja toodud ka võimalikud erisused järgmiste tunnuste alusel:

- aktiivsed ja mitteaktiivsete vabatahtlikud (2024 seisuga);
- vabatahtliku staaž (rohkem kui üks aasta, vähem kui üks aasta);
- piirkond (põhi, lõuna, ida lää).)

3. Töö teostamise tähtaeg

Analüüsi valmimise ja üleandmise tähtaeg on 30.04.2024. Arve tehtud töö eest tuleb samuti esitada hiljemalt 30.04.2024. Analüüsi rahastatakse Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra finantsmehhanismi 2014-2021 programmi „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine” projekti „Alaealiste erikohtlemise süsteemi loomine” alaprojekti „Taastava õiguse vabatahtlike süsteemi arendamine” vahenditest.

Valminud analüüsi tagasisidestatakse vajadusel peale töö üleandmist tellija poolt määratud isikute ringis. Tagasiside alusel laekunud parandusettepanekute sisseviimise tähtaja lepivad raamlepingu partner ja Tellija kokku e-kirja teel vastavalt paranduste töömahukusele ja ajakriitilisusele. Täiendavaid väljamakseid paranduste sisseviimise eest ei tehta.

4. Sihtrühm

Vabatahtlikud konfliktivahendajad. Konfliktivahendajate kontaktid koondab ja annab hanke võitjale üle tellija. Valimi meetodika pakub välja edukas pakkujad ja see kooskõlastatakse Tellijaga. Valim peab tagama analüüsi esinduslikkuse vabatahtlike osas vähemalt punktis 2 toodud näitajate alusel.

5. Hangitavad teenused

Edukas pakkujad koostab uurimisküsimustele vastamiseks intervjuukava(d) ja vabatahtlike konfliktivahendajate valimi ning kooskõlastab need Tellijaga, viib läbi intervjuud ja teostab nende analüüsi vastavalt pakkumuses toodud meetodikale ning esitab Tellijale analüüsi tulemusteraporti. Muu analüüsi läbiviimiseks vajalik lepatakse kokku eduka pakkujaga.

Kõik töö teostamiseks vajalikud kulud tuleb arvestada pakkumuse kogumaksumusse (sh sõidu- ja majutuskulud, tehnika jms). Tellija ei tasu täiendavate kulude eest.

Eduka pakkujaga toimub iganädalane tellimuse täitmise ülevaate kohtumine veebivahendusel koos Tellijaga.